

ที่ กษ ๑๑๐๘/๐๐๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๕๑

เรื่อง การกำหนดชื่อชุมนุมสหกรณ์ที่จัดตั้งใหม่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๕๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
๒. คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๘๒๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์และเงื่อนไข ให้ชุมนุมสหกรณ์เป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ

ตามคำสั่งที่อ้างถึง ๑ นายทะเบียนสหกรณ์ได้แต่งตั้งสหกรณ์จังหวัด เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ และตามคำสั่งที่อ้างถึง ๒ นายทะเบียนสหกรณ์ได้มอบอำนาจการรับจดทะเบียนสหกรณ์ให้แก่รองนายทะเบียนสหกรณ์ ที่แต่งตั้งจากสหกรณ์จังหวัด นั้น

ปรากฏว่าในปัจจุบันมีการรับจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์เป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๕ โดยมีคำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ ทำให้เกิดความสับสนว่า เป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามข้อเท็จจริงแล้วชุมนุมสหกรณ์ใดจะมีฐานะเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้ว เพื่อให้การรับจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเพื่อป้องกันความสับสนที่จะเกิดขึ้น จึงกำหนดให้ชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศเท่านั้น ที่สามารถใช้คำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ สำหรับชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบันและมีคำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ ให้สหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์แนะนำให้ชุมนุมสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยการเปลี่ยนชื่อสหกรณ์ในการประชุมใหญ่คราวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) บุญส่ง พานิชการ

(นายบุญส่ง พานิชการ)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร ๐ ๒๒๔๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

E-mail: cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

ที่ กษ. ๑๑๐๘/๙๓๗๙

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การกำหนดชื่อที่จะใช้ในการจดทะเบียนสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยปัจจุบันมีคณะบุคคลที่ประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ ยื่นขอจองชื่อสหกรณ์ที่จะจดทะเบียน โดยกำหนดชื่อสหกรณ์เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นคำพ้องรูปหรือพ้องเสียง ซึ่งเป็นการกระทำ ที่มีบังควร

กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้ว เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เห็นควรกำชับ สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่รับมอบอำนาจรับจดทะเบียนสหกรณ์ ใช้ดุลยพินิจในการ รับจดทะเบียนสหกรณ์ที่กำหนดชื่อที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นคำพ้องรูปหรือพ้องเสียงก็ตาม โดยแนะนำให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อหรือหากชื่อดังกล่าวได้รับพระบรมราชานุญาต ต้องมี หลักฐานเป็นหนังสือประกอบการพิจารณาด้วย เนื่องจากมาตรา ๓๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการพิจารณารายการที่เกี่ยวกับคำขอหรือรายการในข้อบังคับของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ถ้านายทะเบียน สหกรณ์เห็นว่ารายการดังกล่าวไม่ถูกต้อง นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้องได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ถือปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) จิตรกร สามประดิษฐ์

(นายจิตรกร สามประดิษฐ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร ๐ ๒๒๔๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

E-mail: cpd-cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

สมาชิกสมทบ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนำชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

นายทะเบียนสหกรณ์

- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ ประกาศ ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒
- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๗๔๙/๒๕๕๒ เรื่อง การจดทะเบียนข้อบังคับสหกรณ์กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ลง ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสมทบ ข้อ ๑.๑ (๓))

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๑ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดให้สหกรณ์ทุกประเภทสามารถรับสมาชิกสมทบได้ ทั้งนี้ให้สหกรณ์กำหนด คุณสมบัติ
วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ สิทธิและหน้าที่ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นๆ ที่จำเป็นในการรับสมาชิกสมทบ
ไว้ในข้อบังคับ เพื่อดำเนินปฏิบัติต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒

(ลงชื่อ) อภิชัย การุณยวนิช

(นายอภิชัย การุณยวนิช)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ ๗๔๙/ ๒๕๕๒

เรื่อง การจดทะเบียนข้อบังคับสหกรณ์กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑

แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๑ บัญญัติให้สหกรณ์สามารถรับสมาชิกสมทบได้ โดยกำหนดคุณสมบัติ วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ ดังนี้ นายทะเบียนสหกรณ์จึงได้พิจารณารับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์ทุกประเภทที่กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบเป็นบุคคลธรรมดา ทั้งที่บรรลุนิติภาวะและไม่บรรลุนิติภาวะ คณะบุคคล หรือนิติบุคคลตลอดมา แต่มาบัดนี้คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าคุณสมบัติสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๔๑ ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติ มาตรา ๓๓(๒) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย คือเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะเท่านั้น (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑) แม้จะได้ขอทบทวนขอให้พิจารณาความเห็นอีกครั้งหนึ่งแล้ว แต่คณะกรรมการกฤษฎีกายังยืนยันเป็นไปตามความเห็นเดิม (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๔๓๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒) มีผลให้การจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์ในส่วนคุณสมบัติสมาชิกสมทบกำหนดเป็นบุคคลธรรมดาและไม่บรรลุนิติภาวะ คณะบุคคลหรือนิติบุคคล ไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

ฉะนั้น เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของสหกรณ์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นายทะเบียนสหกรณ์จึงออกคำสั่งไว้ ดังนี้

๑. เพิกถอนการรับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์ทุกสหกรณ์ที่กำหนดคุณสมบัติสมาชิกสมทบเป็นบุคคลธรรมดาไม่บรรลุนิติภาวะ หรือคณะบุคคล หรือนิติบุคคล ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

๒. บุคคลธรรมดา หรือคณะบุคคล หรือนิติบุคคลต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสมทบ นับแต่วันเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนข้อบังคับตามข้อที่ ๑ แต่ผู้เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะให้คงยังเป็นสมาชิกสมทบตามข้อบังคับของสหกรณ์ต่อไป

๓. ก่อนพ้นจากสมาชิกสมทบผู้ใดมีนิติสัมพันธ์อย่างใดอยู่กับสหกรณ์ เมื่อพ้นจากสมาชิกสมทบ หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่บอกเลิกนิติสัมพันธ์นั้น สหกรณ์อาจให้นิติสัมพันธ์นั้นยังคงดำเนินอยู่ต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดไปตามเงื่อนไข หรือเงื่อนไขเวลาที่ตกลงกัน แต่จะทำการใดก่อผลผูกพันขึ้นใหม่ไม่ได้ เช่น สัญญาฝากเงินถอนได้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ แต่จะฝากเพิ่มใหม่ไม่ได้ หรือสัญญากู้ยืมเงินชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา จนกว่าจะเสร็จสิ้นอายุสัญญา แต่จะกำหนดผูกพันใหม่ไม่ได้

/๔. สหกรณ์ต้อง.....

๔. สหกรณ์ต้องดำเนินการเพื่อขอจดทะเบียนแก้ไขข้อบังคับในส่วนที่ถูกเพิกถอนตามข้อ ๑ โดยเร็ว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอรื้อคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๔/ป ๕๕๖
ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑
แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบ
ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงนั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือเรื่องดังกล่าวและมีความเห็นปรากฏ
ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วย อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผล
การพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖, ๔๐๙

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๖๖๑

www.kriadika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๑๕/๖๐๕๒ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ โดยคุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ทำให้สหกรณ์ต่างๆ มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบได้เอง ซึ่งสหกรณ์ต่างๆ ได้กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ให้รับสมาชิกสมทบที่เป็นนิติบุคคลได้ ทำให้เกิดปัญหาในระบบสหกรณ์โดยรวม เนื่องจากมีนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเข้ามาเป็นสมาชิกสมทบของสหกรณ์และใช้ระบบสหกรณ์เป็นเครื่องมือ ในการดำเนินธุรกิจของบริษัท กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ เนื่องจากคณะทำงานมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อกฎหมายว่าคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามที่กำหนดในมาตรา ๔๑ ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณสมบัติเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะหรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๓๓ บัญญัติให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณสมบัติเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงขอหารือข้อกฎหมายว่า คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ จะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วยหรือไม่อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้สหกรณ์จัดตั้งได้โดยการจดทะเบียน

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร. ๐๙๐๑/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์และต้อง

- (๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
- (๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ
- (๓) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นที่มีมูลค่าเท่าๆ กัน และสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด

(๔) มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายในข้อบังคับมาตรา ๔๓ (๗) ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์และต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ โดยคุณสมบัติของสมาชิกให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ประกอบกับมาตรา ๔^๒ ซึ่งกำหนดความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ไว้ว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มุ่งหมายให้บุคคลธรรมดาซึ่งบรรลุนิติภาวะรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจ ในการดำเนินกิจการที่บรรดาสมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีความมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิก เมื่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ กำหนดให้สมาชิกสมทบสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ประเภทหนึ่งได้ เพื่อส่งเสริมหลักการและวิธีการสหกรณ์ให้แพร่ขยายไปยังกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่สนใจกิจกรรมสหกรณ์ เช่น กรณีของสหกรณ์นิคม สมาชิกสหกรณ์นิคมจะต้องอยู่ในพื้นที่ของนิคมเท่านั้น ทำให้บุคคลที่อยู่นอกพื้นที่นิคมไม่มีสิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นิคม กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นสมาชิกสมทบ โดยมาตรา ๔๑^๓ กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้สำหรับคุณสมบัติ วิธีการรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

เมื่อกฎหมายให้อำนาจสหกรณ์ออกข้อบังคับกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบตามมาตรา ๓๓ (๔)^๔ และมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหรือสมาชิกสมทบจึงอาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒)^๕ คือ เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สหกรณ์ หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

คุณสมบัติ วิธีการสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ดังนั้น คุณสมบัติของสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๔๑^๖ จึงต้องอยู่
ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓^๗ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย

(คุณปริทีย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๑

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ด่วนที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร

กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบทวนการหารือคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๙/ป ๓๐๗

ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ขอบทวนปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอทวนความเห็นกรณีคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยนี้หนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖

โทรสาร ๐๒๒๒๖ ๕๖๖๑

www.kriadika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ขอบทวนปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบ
ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๕๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ กษ ๑๑๑๕/๔๕๔๑ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาให้ความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ (เรื่องเสร็จที่ ๔๕๕/๒๕๕๑) โดยมีสาระสำคัญว่า เมื่อกฎหมายให้อำนาจสหกรณ์ออกข้อบังคับกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบมาตรา ๓๓ (๔) และมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหรือสมาชิกสมทบจึงอาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒) คือ เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ดังนั้น คุณสมบัติของสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๔๑ จึงต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) แล้ว เห็นว่า มาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหากรณีที่นักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ในสถานศึกษายังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตรหรือประเภทสหกรณ์นิคม มีบุคคลที่อยู่ในท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์แต่ขาดคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์ โดยมาตรา ๔๑ วรรคสอง กำหนดว่า “คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ” และมาตรา ๔๑ วรรคสาม กำหนดว่า “ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ” ดังนั้น สหกรณ์อาจกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบเองได้โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับตามความเหมาะสมของแต่ละสหกรณ์ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๑ วรรคสอง ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับมีสหกรณ์หลายประเภทไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวและได้โต้แย้งคำวินิจฉัยมาทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงขอความอนุเคราะห์ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาขอบทวนความเห็นกรณีคุณสมบัติของสมาชิกสมทบดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งเพื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จะได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการต่อไป

ส่งพร้อมหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๔๓๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อหาหรือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นการทบทวนปัญหาข้อกฎหมายที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้วินิจฉัยให้ความเห็นไปแล้ว ดังนั้น เพื่อความรอบคอบในการพิจารณา จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) เพื่อพิจารณาทบทวนปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า นายทะเบียนสหกรณ์ได้ออกประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดให้สหกรณ์ทุกประเภทสามารถรับสมาชิกสมทบได้ รวมทั้งนายทะเบียนสหกรณ์ได้มีคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสมัครสมาชิกสมทบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยให้แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีรับสมัครสมาชิกสมทบในกรณีของบุคคลธรรมดาที่ไม่บรรลุนิติภาวะและนิติบุคคลด้วย ทำให้นิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในระบบสหกรณ์ เพื่อประโยชน์ทางภาษี เช่น การได้รับยกเว้นภาษีดอกเบี๋ยเงินฝาก การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และประโยชน์ในการขอรับเงินกู้และสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น อย่างไรก็ตาม เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้มีหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ กษ ๑๑๑๕/๐๐๒ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ดำเนินการตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับคุณสมบัติสมาชิกสมทบ โดยให้พิจารณาเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนข้อบังคับเฉพาะส่วนที่ขัดหรือแย้งกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา สหกรณ์ที่ได้รับผลกระทบได้มีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวมาจำนวนมาก ซึ่งในเรื่องนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์อยู่ระหว่างดำเนินการเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสมทบควบคู่กันไปกับการหารือปัญหาข้อกฎหมายนี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมคณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าวประกอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมข้างต้นแล้ว มีความเห็นสอดคล้องและยืนยันตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ว่า สมาชิกสมทบเป็นสมาชิกประเภทหนึ่งของสหกรณ์ ดังนั้น การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังคงต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒)^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ ต้องเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย ส่วนคุณสมบัติอื่นของสมาชิกสมทบนั้น อาจกำหนดตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้แตกต่างไปจากคุณสมบัติของสมาชิกตามมาตรา ๔๓ (๗)^๒ ได้ สำหรับในกรณีของนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะที่อยู่สถานศึกษาหากประสงค์จะฝึกหัดเรียนรู้กระบวนการสหกรณ์ก็สามารถดำเนินการในรูปแบบอื่นทำนองเดียวกับสหกรณ์ได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วม คณะที่ ๙ และคณะที่ ๑๒) มีข้อสังเกตว่า ปัญหาโดยรวมของระบบสหกรณ์ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสมทบนั้น สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการกำกับดูแลของนายทะเบียนสหกรณ์ที่ไม่เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ เช่น การที่นายทะเบียนสหกรณ์ออกประกาศกำหนดให้สหกรณ์ทุกประเภทสามารถรับสมาชิกสมทบได้ ซึ่งตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๔๒

^๑ มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

นายทะเบียนสหกรณ์จะต้องใช้ดุลพินิจในการประกาศกำหนดให้สหกรณ์บางประเภทที่มีความจำเป็นและเหมาะสมเท่านั้น ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ หรือการที่ทะเบียนสหกรณ์ได้ผ่อนคลายหลักเกณฑ์การรับจดทะเบียนข้อบังคับสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดสิทธิสมาชิกสมทบในการขอรับเงินกู้และขอรับสินเชื่อจากสหกรณ์

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการการฤษฎีกา

คุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใดๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

^๒ มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ และต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๔๓ ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมัคร การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ข้อบังคับและแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๓ ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อสหกรณ์ ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” อยู่ท้ายชื่อ
- (๒) ประเภทของสหกรณ์
- (๓) วัตถุประสงค์
- (๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขา
- (๕) ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น
- (๖) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์
- (๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก
- (๘) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่
- (๙) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- (๑๐) การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

มาตรา ๔๔ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ จะกระทำได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่และต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติเมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้วมีผลใช้บังคับได้

ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยการเปลี่ยนชื่อสหกรณ์ ให้สหกรณ์คืนใบสำคัญรับจดทะเบียนและให้นายทะเบียนสหกรณ์ออกใบสำคัญรับจดทะเบียนการเปลี่ยนชื่อให้แก่สหกรณ์ด้วย

การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับและการเปลี่ยนชื่อของสหกรณ์นั้น ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือความรับผิดชอบใดๆ ของสหกรณ์

ให้นำความในมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับแก่การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๕ ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อบังคับ ให้สหกรณ์ขอคำวินิจฉัยจากนายทะเบียนสหกรณ์ และให้สหกรณ์ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น

นายทะเบียนสหกรณ์

- คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ ๒๗๘/๒๕๔๙ เรื่อง ให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์กำหนดเรื่องการจ่ายคืนค่าหุ้นในกรณีที่ขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ไว้ในข้อบังคับ
- คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๕
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียงของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๐๐๘/๔๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๘ เรื่อง ยกเลิกหนังสือเวียนและคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ (การกำหนดแผนดำเนินงานของสหกรณ์)
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๐๑๕/๙๔๘๗ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๑ เรื่อง การกำหนดข้อบังคับในการขยายท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๐๑๕/๐๒๒๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ตอบข้อหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขยายท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๐๑๕/๑๑ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ เรื่อง การรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับการมอบหมายงานในหน้าที่ผู้จัดการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

- ระเบียบกรมส่งเสริมสหกรณ์ ว่าด้วย ข้อหารือการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ กรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๐๐๘/๕๗๘๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอหารือแนวทางการดำเนินงานและการวินิจฉัยข้อบังคับของสหกรณ์

คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์

ที่ ๒๗๘/ ๒๕๔๙

เรื่อง ให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์กำหนดเรื่อง การจ่ายเงินค่าหุ้นในกรณีที่ขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ไว้ในข้อบังคับ

.....

ตามมาตรา ๔๓(๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้สหกรณ์กำหนดเรื่องการจ่ายเงินค่าหุ้นไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันสหกรณ์กำหนดวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าหุ้นเฉพาะกรณีปกติ แต่กรณีที่สหกรณ์มีการขาดทุนเกินทุนสำรองเมื่อมีสมาชิกลาออกจึงมีปัญหาวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าหุ้น เนื่องจากทุนของสหกรณ์ที่เป็นทุนเรือนหุ้นคงเหลือไม่เต็มจำนวนที่แท้จริง

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖(๔) ประกอบมาตรา ๔๓(๕) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดให้สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์กำหนดวิธีการจ่ายเงินค่าหุ้นในกรณีที่สหกรณ์ขาดทุนเกินทุนสำรองในข้อบังคับสหกรณ์ โดยให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปตามหลักการลงทุน ซึ่งเจ้าของทุนต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดทุนด้วย ซึ่งกรณีนี้สหกรณ์สามารถจ่ายเงินค่าหุ้นแก่สมาชิกลดกว่ามูลค่าหุ้นได้ เมื่อสหกรณ์มียอดขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ และเมื่อสหกรณ์เพิ่มมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นจะต้องไม่เกินมูลค่าหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

สำหรับสหกรณ์ที่ไม่ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าหุ้นไว้ในข้อบังคับกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสม เมื่อสหกรณ์ขาดทุนสะสมหรือมีแนวโน้มขาดทุนสะสม สหกรณ์ไม่สามารถจ่ายเงินค่าหุ้นได้จนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับกับสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ที่จะจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่หลังจากวันออกคำสั่ง สำหรับสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ที่มีอยู่เดิมให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในการประชุมใหญ่ต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์)

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ขาดทุนสะสม พ.ศ. ๒๕๕๙

.....

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๓(๕) บัญญัติให้ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างน้อยต้องกำหนดรายการเกี่ยวกับทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น ซึ่งสหกรณ์ได้กำหนดวิธีการจ่ายคืนค่าหุ้นไว้โดยกว้างๆ เฉพาะการจ่ายคืนค่าหุ้นปกติ แต่ไม่ได้กำหนดวิธีการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสม ซึ่งสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนจนทำให้มูลค่าหุ้นเรือนหุ้นเหลือไม่ครบเท่ามูลค่าเดิม

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้นกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมและกรณีที่สหกรณ์ขาดทุนในระหว่างปีและมีแนวโน้มจะประสบภาวะขาดทุนสะสม ณ วันสิ้นปีทางบัญชี โดยได้รับการยืนยันจากรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์เป็นไปด้วยความถูกต้องตามหลักการลงทุน เจ้าของหุ้นต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดทุนด้วยให้สหกรณ์ชะลอการจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกไว้ก่อน จนกว่าผู้สอบบัญชีจะได้ตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อการเงินของสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว ซึ่งสหกรณ์จะต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจ่ายคืนค่าหุ้น กรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมโดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ให้สามารถจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกน้อยกว่ามูลค่าหุ้นได้ เมื่อสหกรณ์มียอดขาดทุนเกินทุนสำรองที่มีอยู่ และเมื่อมีการเพิ่มมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนจะต้องไม่เกินมูลค่าหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ เพื่อขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยให้มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ในคำแนะนำนี้

“สหกรณ์” หมายความว่า สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์

“ขาดทุนสะสมคงเหลือ” หมายความว่า ขาดทุนสะสมยกมาจากรายการขาดทุนสุทธิปีปัจจุบัน (ถ้ามี) หักด้วยทุนสำรองและกำไรสุทธิปีปัจจุบัน (ถ้ามี) แล้วยังมีขาดทุนสะสมคงเหลืออยู่อีก

“ทุนเรือนหุ้นทั้งหมด” หมายความว่า ทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกชำระค่าหุ้นไว้ทั้งหมด ณ วันสิ้นปีทางบัญชี

“จำนวนหุ้นทั้งสิ้น” หมายความว่า จำนวนหุ้นที่สมาชิกจ่ายเงินชำระค่าหุ้นจนครบมูลค่าหุ้น

“หนี้สินทั้งสิ้น” หมายความว่า หนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาวที่สหกรณ์มีภาระผูกพันจะต้องชำระคืน

๒. การจ่ายเงินคืนค่าหุ้นแก่สมาชิก ให้สหกรณ์เรียกเก็บค่าหุ้นของสมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ถือให้ครบตามมูลค่าที่กำหนดในข้อบังคับ และสหกรณ์ต้องคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้น ณ วันสิ้นปีทางบัญชี เพื่อให้เป็นมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นปัจจุบันที่ต้องจ่ายแก่สมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ เพราะเหตุใดก็ตาม การคำนวณมูลค่าต่อหุ้นให้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าสมาชิกที่ลาออกกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมคงเหลือ จะได้รับเงินค่าหุ้นคืน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\text{มูลค่าต่อหุ้น} = \frac{\text{ทุนเรือนหุ้นทั้งหมด} - (\text{ขาดทุนสะสมคงเหลือ} + \text{หนี้สินทั้งสิ้น})}{\text{จำนวนหุ้นทั้งสิ้น}}$$

/ อนึ่ง ในการ.....

อนึ่ง ในการปรับลดมูลค่าต่อหุ้นเพื่อจ่ายคืนสมาชิกดังกล่าว สหกรณ์ไม่ต้องทำการปรับปรุงบัญชีใด ๆ เพียงแต่เปิดเผยการคำนวณมูลค่าต่อหุ้นที่จะจ่ายคืนสมาชิกไว้ในงบการเงินเท่านั้น

๓. การจ่ายคืนมูลค่าหุ้นกรณีสหกรณ์มียอดขาดทุนสะสม จะต้องจ่ายคืนตามมูลค่าที่คำนวณได้ตามข้อ ๒ ซึ่งระบุไว้ในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินเรียบร้อยแล้ว สำหรับส่วนต่างของมูลค่าหุ้นตามที่ปรากฏในข้อบังคับ ซึ่งอยู่ในบัญชีทุนเรือนหุ้นและมูลค่าหุ้นที่จ่ายคืนสมาชิกให้นำไปลดยอดบัญชีขาดทุนสะสม

๔. เมื่อสหกรณ์มีการคำนวณลดมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นแล้ว ในปีต่อไป ให้สหกรณ์คำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนหุ้นให้เป็นปัจจุบันทุกปีและมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นจะต้องไม่สูงกว่ามูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ จนกว่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นที่คำนวณจะเท่ากับมูลค่าหุ้นที่กำหนดในข้อบังคับ

ในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์หรือการกำหนดข้อบังคับตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น สหกรณ์สามารถกำหนดโดยเพิ่มเติมวรรคใหม่ในข้อที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายคืนจำนวนเงินของสมาชิกที่ขาดสมาชิกภาพ ตัวอย่างเช่น

“ข้อ...การจ่ายคืนจำนวนเงินของสมาชิกที่ขาดจากสมาชิกภาพ.....(ข้อความเดิมตามร่างหรือตามข้อบังคับที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว)

กรณีที่สหกรณ์มีการดำเนินงานเป็นปกติให้จ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกตามมูลค่าหุ้นที่ปรากฏในข้อ..... แต่กรณีที่สหกรณ์ขาดทุนสะสมหรือมีแนวโน้มจะขาดทุนสะสม ให้ชะลอการจ่ายคืนค่าหุ้นแก่สมาชิกที่พ้นจากสมาชิกภาพ ในระหว่างปีจนกว่าจะปิดบัญชีประจำปีและคำนวณมูลค่าหุ้นที่จะจ่ายคืนแก่สมาชิก

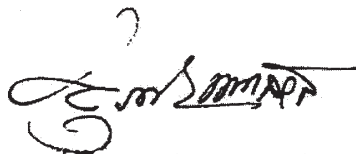
การคำนวณมูลค่าหุ้นตามวรรค.....ให้ใช้เกณฑ์คำนวณ ดังนี้

$$\text{มูลค่าต่อหุ้น} = \frac{\text{ทุนเรือนหุ้นทั้งหมด} - (\text{ขาดทุนสะสมคงเหลือ} + \text{หนี้สินทั้งสิ้น})}{\text{จำนวนหุ้นทั้งสิ้น}}$$

ในการปรับลดมูลค่าต่อหุ้นที่จะจ่ายคืนแก่สมาชิก สหกรณ์ไม่ต้องทำการปรับปรุงบัญชีใด ๆ แต่ต้องเปิดเผยการคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นที่จะจ่ายคืนสมาชิกไว้ และให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแสดงความเห็นต่องบการเงิน สำหรับส่วนต่างของมูลค่าหุ้นที่กำหนดในข้อบังคับข้อ...ซึ่งอยู่ในบัญชีทุนเรือนหุ้นและเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นแก่สมาชิกในกรณีสหกรณ์ขาดทุนสะสมให้นำไปลดยอดบัญชีขาดทุนสะสม

เมื่อสหกรณ์มีการคำนวณมูลค่าเงิน ค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นแล้ว ในปีต่อ ๆ ไป สหกรณ์ต้องคำนวณมูลค่าเงินค่าหุ้นจ่ายคืนต่อหุ้นให้เป็นปัจจุบันทุกปี และมูลค่าดังกล่าวจะต้องไม่สูงกว่ามูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อ....จนกว่าสหกรณ์ไม่มียอดขาดทุนสะสม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์)

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อบังคับสหกรณ์เป็นเอกสารที่สหกรณ์ต้องจัดทำขึ้น และขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์
ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำข้อบังคับของสหกรณ์เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน เหมาะสมต่อการใช้อ้างอิงในการทำธุรกิจ
ของสหกรณ์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์
จึงกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์ เพื่อใช้ในการจดทะเบียน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้
ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ คำสั่ง หรือคำแนะนำอื่นใด ในส่วนที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัด
หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับสหกรณ์

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการดำเนินการ หรือรองประธานกรรมการ
ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการดำเนินการ หรือกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการดำเนินการ ในกรณี
ที่ประธานกรรมการดำเนินการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

ข้อ ๕. ข้อบังคับฉบับที่พิมพ์ขึ้นใหม่ทั้งฉบับให้ทำเป็นรูปเล่มที่แข็งแรง ตัวอักษรและวรรคตอนถูกต้อง
ชัดเจน พิมพ์ด้วยกระดาษ ขนาดเอ ๔ คือ ๒๑๐x๒๙๗ มม. โดยเรียงลำดับ ดังนี้

(๑) ปกข้อบังคับ ต้องทำด้วยกระดาษหรือวัสดุที่คงทน โดยระบุชื่อและประเภทของสหกรณ์
ไว้ด้วย ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๑

(๒) แผ่นต่อจากปกหน้า มีตราครุฑ และข้อความสำหรับนายทะเบียนสหกรณ์ลงนาม ตามแบบ
ที่กำหนดไว้ท้าย ๒

(๓) เนื้อหาของข้อบังคับ ให้เริ่มจากคำนำ ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๓

(๔) ตอนสุดท้ายของข้อบังคับ ให้ประธานกรรมการและเลขานุการ ลงนามกำกับทั้ง ๔ ฉบับ
และต่อด้วยเหตุผลในการยกเลิกข้อบังคับฉบับเดิม และใช้ข้อบังคับฉบับใหม่แทน ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๔

(๕) แผ่นสุดท้ายของข้อบังคับ ให้ประธานกรรมการและเลขานุการ ลงนามรับรองทั้ง ๔ ฉบับ
ภายใต้ข้อความ “ขอรับรองว่าข้อบังคับทั้ง ๔ ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน” ตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๕

/ ข้อ ๖

ข้อ ๖. ข้อบังคับที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นบางข้อ ให้ทำเป็นข้อบังคับ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีลักษณะของข้อบังคับเช่นเดียวกับ ข้อ ๕ แต่ในส่วนเนื้อหาของข้อบังคับ ให้ดำเนินการตามแบบที่กำหนดไว้ท้าย ๖

ข้อ ๗. ให้ประธานกรรมการและเลขานุการ ลงนามกำกับในमुखवादด้านล่างของข้อบังคับในส่วนเนื้อหาของข้อบังคับทุกหน้า ทั้ง ๔ ฉบับ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(ลงนาม) ขวาลวุฒ ไชยนิติ

(นายขวาลวุฒ ไชยนิติ)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย การดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์
ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์
หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๔

ด้วยมีสหกรณ์หลายแห่งขอให้วินิจฉัยและกำหนดแนวทางปฏิบัติ กรณีข้อบังคับของสหกรณ์ที่จดทะเบียนแล้ว แต่ปรากฏว่า มีความในข้อบังคับขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือมีความในข้อบังคับขัดหรือแย้งกันเอง

ดังนั้น เพื่อให้มีการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเพื่อประโยชน์แก่สหกรณ์ทุกสหกรณ์ใช้ข้อบังคับสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินกิจการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๔) ประกอบกับมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย การดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับในวันถัดจากวันที่นายทะเบียนสหกรณ์ออกประกาศระเบียบ ฉบับนี้

ข้อ ๓ ระเบียบนี้ให้ใช้กับข้อบังคับสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าข้อบังคับนั้น จะได้รับการจดทะเบียนในเวลาหนึ่งเวลาใด

ข้อ ๔ ในข้อบังคับสหกรณ์หากส่วนใดมีข้อความขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ มิให้นำความส่วนนั้นมาใช้ดำเนินการ แต่ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบหรือคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่กำหนดไว้แล้ว ในส่วนนั้นมาใช้บังคับแทน

ข้อ ๕ ถ้าข้อความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกันเอง ให้พิจารณาใช้ข้อความซึ่งเห็นว่าเป็นเจตนารมณ์ของสหกรณ์ที่จะทำให้สหกรณ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์ แต่ควรต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ เกิดประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์โดยรวม และสหกรณ์ไม่เสื่อมเสียผลประโยชน์หรือเกิดข้อบกพร่อง

/ ข้อ ๖

ข้อ ๖ ข้อบังคับสหกรณ์ใดมีข้อความขัดหรือแย้งกับกฎหมาย หรือระเบียบคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัดหรือแย้งกันเอง สหกรณ์ต้องดำเนินการให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาแก้ไขในคราวประชุมใหญ่ที่จะมีขึ้นครั้งถัดไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔

(ลงนาม) บุญมี จันทรวงศ์

(นายบุญมี จันทรวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

เพื่อให้การวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์เป็นไปตามหลักการแห่งกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และประโยชน์ในการดำเนินการของสหกรณ์ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖(๔) ประกอบกับมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ไว้ ดังนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖”
๒. ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป
๓. ในระเบียบนี้

“วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์” หมายถึง การแปลความ หรือการพิจารณาชี้ขาดของนายทะเบียนสหกรณ์ในข้อบังคับสหกรณ์ หรือขุมนุมสหกรณ์ที่เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างสหกรณ์ หรือขุมนุมสหกรณ์กับบุคคลอื่น

“นายทะเบียนสหกรณ์” หมายถึง รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนสหกรณ์ด้วย

“ผู้แทนสหกรณ์” หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือ กรรมการดำเนินการสหกรณ์ คนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการสหกรณ์ที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มอบหมาย และหมายรวมถึงขุมนุมสหกรณ์ด้วย

“ข้อบังคับสหกรณ์” หมายถึง ข้อบังคับสหกรณ์ หรือขุมนุมสหกรณ์แล้วแต่กรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนแล้ว และมีผลบังคับใช้ในเวลาที่ขอให้วินิจฉัย

๔. การขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์เรื่องใด สหกรณ์ต้องยื่นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสหกรณ์ และลงลายมือชื่อผู้แทนสหกรณ์

๕. สหกรณ์ที่ประสงค์จะให้นายทะเบียนสหกรณ์มีคำวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ต้องมีมติเสียงข้างมากของที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๖. หนังสือขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ อย่างน้อยต้องมี

- (๑) ชื่อสหกรณ์
- (๒) ข้อเท็จจริงพอสมควร พร้อมเอกสารหลักฐาน
- (๓) ระบุถึงข้อบังคับสหกรณ์ข้อที่เป็นปัญหา และประเด็นที่มีปัญหาตีความ
- (๔) ความเห็นของสหกรณ์และความเห็นของคู่กรณีในประเด็นที่มีปัญหา

/๕) รายละเอียด.....

(๕) รายละเอียดอย่างอื่นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัย (ถ้ามี)

(๖) สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่มิตีให้ขอคำวินิจฉัย

๗. หนังสือขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์) รับเป็นเจ้าของเรื่อง และพิจารณาในเบื้องต้นว่าผู้ร้องมีสิทธิตามกฎหมายหรือไม่และเรื่องที่ร้องอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือไม่ และจะรับไว้วินิจฉัยต่อไปหรือไม่ ถ้าไม่รับไว้ให้ส่งคืนสหกรณ์ ภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่พิจารณาว่าไม่รับ และให้แจ้งเหตุผลที่ไม่รับไว้วินิจฉัยด้วย กับทั้งให้แนะนำด้วยว่า ถ้าสหกรณ์ประสงค์จะขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์นั้นอีก สหกรณ์ต้องดำเนินการอย่างไร

๘. หนังสือขอให้วินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ที่รับไว้วินิจฉัยให้มืองค์คณะพิจารณาวินิจฉัยสหกรณ์

ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่อง ขอความร่วมมือข้าราชการสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์หรือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่งตั้งเป็นองค์คณะพิจารณาวินิจฉัยเป็นคราวๆ หรือเป็นการถาวรก็ได้ องค์คณะหนึ่งมีไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน และต้องขอให้นิติกร กลุ่มนิติกร สำนักงานเลขาธิการกรม ร่วมในองค์คณะอย่างน้อยคนหนึ่งด้วย

๙. การพิจารณาวินิจฉัยต้องมืองค์คณะครบจำนวนทุกครั้งและดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ละเอียดรอบคอบ และต้องพิจารณาวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐานหลักการ เหตุผลและวัตถุประสงค์อันแท้จริงของข้อบังคับนั้น หากองค์คณะร้องขอให้ส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือให้บุคคลใดมาให้คำชี้แจงให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่องเป็นผู้ประสานงานติดต่อ

๑๐. การพิจารณาวินิจฉัยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันทำการ และเสนอคำวินิจฉัยนั้นให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์) เพื่อพิจารณาแจ้งผู้รับเป็นหนังสือ โดยไม่ชักช้า

๑๑. คำวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ที่แจ้งสหกรณ์ไปแล้ว ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่อง สำเนาหนังสือนั้นส่งหัวหน้าส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ในส่วนกลาง กลุ่มนิติกร และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมแนะนำสหกรณ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

๑๒. บรรดาคำวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัยให้รองนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าของเรื่องเก็บรักษาไว้ ภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร

๑๓. ให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์) รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

(นายบุญมี จันทรวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

นายทะเบียนสหกรณ์

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
ว่าด้วย การรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียง
ของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

ตามมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ชุมนุมสหกรณ์ประชุมใหญ่โดยผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์ละหนึ่งคน และให้ผู้แทนสหกรณ์คนหนึ่งมีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียงหรือจะให้เสียงเพิ่มขึ้นตามระบบสัดส่วนตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์ก็ได้เพื่อให้การดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์เป็นประโยชน์ต่อชุมนุมสหกรณ์และสหกรณ์สมาชิก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนสหกรณ์จึงกำหนดระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียงของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗”

๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

๓. ให้ชุมนุมสหกรณ์กำหนดการออกเสียงในการลงคะแนนของผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ ในข้อบังคับเพื่อขอตระเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์โดยเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

๓.๑ “ผู้แทนสหกรณ์คนหนึ่ง มีสิทธิออกเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง” หรือ

๓.๒ “ผู้แทนสหกรณ์มีสิทธิออกเสียงในการลงคะแนนตามสัดส่วนของจำนวนหุ้นที่สหกรณ์สมาชิกถืออยู่ในชุมนุมสหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วน.....หุ้น ต่อหนึ่งเสียง ถ้าเศษของอัตราส่วนดังกล่าวเกินกึ่งหนึ่ง ให้มีเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียง”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗

(ลงนาม) สรพล เกระพัฒน์

(นายสรพล เกระพัฒน์)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

๒๖ กันยายน ๒๕๔๘

เรื่อง ยกเลิกหนังสือเวียนและคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๑/๙๓๙๖ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในกรณีที่กระทรวงมหาดไทยแบ่งแยกพื้นที่เขตการปกครองจากพื้นที่อำเภอบางตำบลไปเป็นกิ่งอำเภอ มีผลทำให้สมาชิกสหกรณ์อยู่ในพื้นที่ของอำเภอที่ถูกแบ่งแยกไปเป็นกิ่งอำเภออยู่นอกท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ ในทางปฏิบัตินายทะเบียนสหกรณ์แนะนำว่าเมื่อแยกเป็นกิ่งอำเภอ สหกรณ์ไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับท้องที่ดำเนินงาน และไม่ต้องเพิ่มบทเฉพาะกาลให้สมาชิกสหกรณ์ หมายรวมถึงสมาชิกเก่าที่อยู่ในกิ่งอำเภอโดยให้ถือว่าท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในอำเภอเมื่อพื้นที่อำเภอเหลืออยู่เท่าใดท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ก็มีอยู่เพียงเท่านั้น สำหรับสมาชิกของสหกรณ์ที่อยู่ในพื้นที่กิ่งอำเภอที่ได้สิทธิการเป็นสมาชิกภาพมาก่อนที่จะแยกพื้นที่อำเภอเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อแยกพื้นที่เป็นกิ่งอำเภอแล้วสมาชิกดังกล่าวก็ยังมีสิทธิการเป็นสมาชิกภาพของสหกรณ์ตามเดิม สหกรณ์ยังคงให้บริการแก่สมาชิกเก่าที่อยู่ในพื้นที่กิ่งอำเภอได้เท่าที่จำเป็น แต่สหกรณ์ไม่มีสิทธิรับสมาชิกเพิ่มเติมในพื้นที่ที่เป็นเขตปกครองของกิ่งอำเภอใหม่ เว้นแต่ทายาทของสมาชิกเดิมเพื่อรับภาระหนี้สินของสมาชิกเท่านั้น

ในปัจจุบันนี้สหกรณ์ได้ขยายธุรกิจของสหกรณ์ในด้านต่างๆ สหกรณ์จึงมีความจำเป็นต้องขยายแผนดำเนินงาน และรับสมาชิกเพิ่มขึ้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้องกับธุรกิจของสหกรณ์ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ สหกรณ์อาจกำหนดท้องที่แผนดำเนินงานไว้ในข้อบังคับหรือไม่ก็ได้ สำหรับการรับสมาชิกสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๓(๗) ให้สหกรณ์กำหนดเรื่องคุณสมบัติของสมาชิก วิธีการขาดจากสมาชิกภาพตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกไว้ในข้อบังคับ ดังนั้น การที่สหกรณ์จะรับสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ใดให้เป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสมาชิก การเอื้อประโยชน์กับสมาชิก และคุ้มค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสหกรณ์

สำหรับการขยายสาขาของสหกรณ์ สหกรณ์อาจขยายสาขาเพื่อดำเนินธุรกิจได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ สหกรณ์จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายและสามารถควบคุมการให้บริการสมาชิกได้ทั่วถึง เมื่อสหกรณ์ขยายสาขาไปในท้องที่จังหวัดใดให้แจ้งสหกรณ์จังหวัดนั้นๆ ทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สหกรณ์จังหวัดแจ้งสหกรณ์ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) บุญมี จันทรวงศ์

(นายบุญมี จันทรวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ และนายทะเบียนสหกรณ์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๒ ๕๐๔๒

E-mail : cpd__cepo@cpd.go.th

www.cpd.go.th